

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Ethicæ Doctrinæ Elementa, Et Enarratio Libri quinti
Ethicorum**

Melanchthon, Philipp

Witebergæ, 1583

VD16 ZV 20638

Alia Qvaestio.

Nutzungsbedingungen

[urn:nbn:de:hbz:466:1-56560](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-56560)

rum, sed ut bonum utile, quod tunc erat possibile, sicut bona valetudo, & alia multa bona uti-
 lianatura integræ addita fuerunt, quæ postea
 remissa sunt. Sed noticias præceptorum manere
 Deus in mentibus hominum voluit.

ALIA QVÆSTIO.

Verane est regula: peccatum non dimittitur, nisi
 si ablatum restituatur?

PRIMUM respondeo planè & breuiter, Re-
 gulam sine vlla dubitatione veram esse, quod ita
 perspicue intelligi potest. Etsi Deus peccata gra-
 uia remittit, ad est, sine compensatione a nobis fa-
 cienda Deo, tamen vbi nulla est conuersio, ibi
 nulla fit remissio. Nam iururandum perspicue
 dicit: *Viuo ego nolo mortem peccatoris, sed ut
 conuertatur & viuat, Necesse est autem in con-
 uersione deponi delicta contra conscientiam. Et
 de hoc ipso genere inquit Paulus: Qui furatus
 est, demceps non furetur, ut mœchus perseuerans
 in scelere, non accipit remissionem peccatorum.*

Hæc firmissima & manifestissima sunt. Ita
 retinens rem alienam contra conscientiam, cum
 quidem reddere posset perseuerat in delicto. Non
 igitur accipit remissionem, sed verè dolens de ad-
 missa scelere, & restituens, aut serio volens resti-
 tuere, & credens, sibi remitti peccata à Deo, ve-
 ri accipit remissionem peccatorum. Et talis resti-

tutio

tutio est opus mandatum à Deo in precepto. Nō furtum facies, & ad contritionē vel ad novā obedientiam pertinet, & differt à spectaculis satisfactionū Canonicarum, quas dicunt esse opera non debita. Hoc discrimen ut intelligatur, consideranda est integra doctrina de pœnitentia, quæ alibi copiose traditur, vnde sumenda est explicatio argumenti.

Satisfactio in pœnitentia non est necessaria.

Restitutio furti est satisfactio.

Ergo restitutio non est necessaria.

Respondeo ad maiorem: Satisfactio, quæ nominatur Canonica, non est necessaria, quæ est opus indebitum, ut alibi copiose declaratur. Deinde ad minorem respondeo: Restitutio furti est satisfactio scilicet debita seu civilis, quæ necesse est facere spoliato, ut fur deinceps nō teneat alienū. Hæc vocabulorum discrimina prudenter consideranda sunt, quia confusio magnos errores parit.

Iam quæstiones multæ sequuntur. Vtrum præda in bello præda restituenda sit? Respondeo: Sicut legitimæ pœnæ latronum sunt iustæ, sic legitimū bellum, quod est depulsio latronum, aut pœna legitima, quam exercet magistratus, est iusta. Fit igitur iusta translatio rerum, quando gerens bellum legitimū occupat res eorum, qui fontes sunt, ut iustum est latrones pœna afficere. Hæc sententia perspicua est ex doctrina de Magistratu, Rom. 13.

Magi

Magistratus gladium gerit, vt sit honori bono o-
 peris, &c. Et hoc modo iustè translata sunt impe-
 ria, vt Cyrus iustè factus est dominus regni Ba-
 bilonici, vt Daniel inquit: Deus transfert &
 stabilis regna. Et Esaia 45. de Cyro: Et dabo
 tibi thesauros absconditos, vt scias, quod ego sum
 Dominus Deus Israel.

Sed quæstio est: Cum in tanta confusione ne-
 gociorum paucis veræ causæ bellorum notæ sint,
 quomodo consulendum sit conscientijs eorum, quæ
 causas non norunt?

Respondeo: Domini, qui vel inferunt alijs
 bella vel depulsuri sunt, veras causas nosse de-
 bent, ne gerant, nisi sint causæ iustæ, magnæ &
 perspicua, quia hic præcipue cauendū est, ne sum-
 mum ius fiat summa iniuria, Sed dubitante con-
 scientia inferentes peccant contra multa manda-
 ta Dei: Non occides, Non furtum facies. Item:
 Omne quod non est ex fide, peccatum est. Et bello
 plerumq, infinitas distractiones faciunt, quæ pa-
 riant demde perpetua bella. Deinde subditi non
 semper possunt scire veras causas. Hic in dubita-
 tione regula sequenda est: Tene certum, & relin-
 que incertum. Perspicua regula est, obtemperan-
 dum esse potestati, non manifestè iniusta man-
 danti.

Hæc regula subditos excusat, cum obtempe-
 rant

rant domino, etiam si non norunt ea, quæ sciri ipsor-
ne quidem possibile est. Sicut Eteocles seruum ob-
iurgat, multa sciscit autem de bello. Et respondet
seruus: Taceo, & patiens feram, quod est fatale.
Hæc plerunq; est vox populi ignorantis fontem
negotiorum qui hac excusatione contentus sit,
quod regula perspicua obtemperandum sit.

Ac sapiens antiquitas bene consulit commu-
ni paci, & conscientijs possidentium, quia in com-
positionibus sanxit obliuionem iniuriarum. V-
trinq; consensit, ne possessores ex occupatis fundis
exciterentur. Ita, addiderunt in compositioni-
bus, ^{EX OCTIS & EX OCTO.} Item: ^{EX OCTIS & EX OCTO.}
Sicut senatus Romæ decretum fecit Iulio inter-
fecto, & olim Attica ciuitas, recuperata à Thra-
sibulo, Hæc decreta & paci proderant, & osten-
debant conscientijs ista compositione postea res
occupatas iustè retineri.

Vtrum præscriptione acquiratur domi-
nium, & an coram Deo iustè teneantur
res, quarum domini sumus præ-
scriptione?

Respondeo: Cum dominia varijs occasionibus
transferantur, vel bellis, vel contractibus, vel for-
tuitis occupationibus concessis, nec semper causæ
sint perspicuæ, quomodo prima translatio fas-
ta sit, lex consulit paci, vt sit finis litium, & satis-
xii

in certum tempus intra quod si non sit repetitio, postea non dat actionem, & affirmat hunc possessorem bonæ fidei & longi temporis, verè esse dominum, & non excutiendum esse.

Hinc nomen est Præscriptio, Græcis *προσθεσιμὴ κρίσις*, quia legibus præfinitum est tempus, intra quod fieri debet repetitio. Vt cū ille dixisset, tātū terræ vendere, quantum includi in pellem tauri possit, iste postea scēta pelle tauri magnam regionem occupavit. Successerunt posterī, quæstio est an iustè teneant.

Deniq; maxima pars hominum dubitaret, an istæ res suas possideret si procul quærendæ essent causa translationis. Ideo sapienter sancita est præscriptio, & constitutum, ne procul quærantur res, sed ut legem & nostram conscientiam spectamus.

Et hic primum regula tenenda est: Quod cui attribuit lex, vera autoritate condita, id iustè tenet, etiam Deo approbante, quia Deus approbat politicas ordinationes probabili ratione factas. Itaq; coram Deo bona conscientia iustè possidet tuam tunicam, etiamsi non scis, quomodo laqueus ad eum peruenerit, qui fecit pannum.

Hæc doctrina & consolatio bonis mentibus necessaria est, quæ si ignota esset, conscientia magna dubitationibus excruciantur.

Sed dicet aliquis: Quomodo potest mihi res
 M aliena

aliena attribui, non assentiente domino? Respon-
 deo: Cum priuatus dominus suas res negligit, lex
 fit talium rerum domina, sicut Deus inquit: Ter-
 ra mea est. Cum igitur lex sciat, oportere finem
 esse litium, & singulos scire oportere an suarum
 rerum domini sint, & iusti possessores, consulit
 communi paci, & conscientia possidentium. Alio-
 qui enim quisquis vellet, qualicunq; pretextu,
 turbaret veterem possessorem, vt tamen saepe fieri
 videmus. Hæc cum ita lex sanxit Deus appro-
 bat, & non dubium est, præscriptione & acquire
 dominia, & res iustè possideri bona conscientia.

Responso
 ad questionem

DE METIS PRÆSCRIP- TIONIS.

Sed leges scriptæ circumdant metas præscri-
 ptioni, vbi valeat, quæ si violentur, non rectè ac-
 commodatur nomen præscriptionis. Vt si quis ab-
 terius uxorem, etiam ignorans habeat, nequam
 quam excusare scelus nomine præscriptionis po-
 test. Usitatum est autem in aliquibus malis, consue-
 tudine & diuturnitate temporis excusare pec-
 cata, vt nunc multi excusant profanationes Mis-
 sa & alios vitiosos cultus. Sed æterna & immota
 regula tenenda est: Peccata non excusat diu-
 turnitas temporis, vt Ezech. 20. dicitur: In
 præceptis patrum vestrorum nolite ambulare.
 Ego Dominus Deus vester, In præceptis meis
 ambulate. *Thy. 17. 17. 17. 17. 17.* Scientia